קט: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

עין משפט נר מצוה

לה א ב מי׳ פרק ג׳ מהלכות פסה״מ הלכה ג׳:
לו ג ד ה מי׳ פ״ע מהלכות מעה״ק הלכה ח׳:
ן מי׳ שם הלכה ה׳:
לז ז ח מי׳ שם הלכה ח׳:
לח ח מי׳ פ״ע מהלכות גזילת מקדש הלכה ל׳:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח מִלֵּא הַמִּחְתָּה גֶּחָלִי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלְאוּ חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
ויקרא טז, יב
2. וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה:
ויקרא טז, לד
3. וְאֶלְדָּם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתֹכָם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זָבַח: וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֻנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו:
ויקרא יז, ח-ט

מוסף רש״י

וכזית חלב. לו כזית חלב, דאיכא כדי אכילת מזונא (בכורות כט:) זורק את הדם. ואם לא נשפיכה כלום לא זריק, דכתיב (דברים יב) ושפכת שלומיך הכשר הדם, אם אין כשר אין דם (שם) וכעי״ז לעיל כה.) חצי זית בשר וכו׳ אינו זורק את הדם. אלא אכילת פרס ואכילת מזונא מצטרפין לחריקת דם אינה אלא לאחיר אימורים למזונא ונשר לפדם יכין לאמרי שיעסם אינה זריקה לאמר אמר רב פפא מנחות נסכים כו׳. לומר אלו קיימת ומנחה אפילו כולה קיימת מנחה כולה ונר דקא פ״ד האיל ונהדי אמה קאתיא כגופא דזבח דמיא, ואפ״ג אלא נעתיד מן הכשר כלום יחרוק עליה את הדם, קמ״ל אלא (תורה מו.) הקומץ. ומנחה יכולה: ומנחה כהנים. מנחה שהקנדה כהן אלינה נקמלת אלא כולה כליל כדמפיק (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל תהיה: ומנחת כהן משיחה. מניחי כ״ג נמי כתיב בה כליל הקטר: ומנחת נסכים. נמי כליל היא (מנחות יב.):

מסורת הש״ס

ט) באן בשניתותיו [נעד] שלא מזרק הדם ומני רבי יהושע. ה״ג לה במעילה כפ׳ קדשי מזבח (דף טו:) אלא אימא עולה ואימורים מצטרפין זה עם זה לכזית לזרוק עליהם את הדם ומאן קמני לה רבי יהושע וגירסא דשמעתין נמי יש לישב דהכי נמי קאמר וקשה לישנא דברייתא דקתני ואמרי עליהם משום פיגול נותר וטומאה ויש לפרש דכשניתותו כזית מעולה ואימורין דשמעינן דזריקה מעליתא היא לאימורי משום פיגול נותר וטומאה דקרבו מתיריו קרינא ביה והשתא לא צריכי להא דקאמר הכא פיגול אפיגול לא קשיא כאן בפיגול כאן במחשבת פיגול דבשנויא דניתותו מתרלי תרוייהו פיגול ונותר ובמסכת מעילה לא גרסינן ליה ט) ויש מוחקין טמא מן הברייתא משום דמטמא לא משני מידי אבל לפי מה שפירשתי ניחא דכולהו מיתרלי וע״כ גרסינן ליה דאי לא גרסינן ליה הא דקאמר התם במעילה תניא להא דתנו רבנן מנא ליה הא כה דקתני בברייתא דמצטרפין לענין אכילה ואימא פיגול אפיגול לא קשיא כאן בפיגול כאן במחשבת פיגול ונותר אנותר לא קשיא כאן בנותר כאן בשניתותו דלמא מיירי להצטרף לענין להכשיר הקרבן ולזרוק עליהם את הדם אבל לאכילה לא מצטרפין אבל מכיון דתני עומא על כרחין לענין אכילה קאמר דמצטרפין דהייגו תניא להא דתנו רבנן: ומר סבר מלא חפניו לאו דוקא. מיתה למה לי למימר לאו דוקא אפילו יהא דוקא הוו מחייבי רבנן אכזית ממנו בחון מידי דהוה אקומץ וכמו כן קשה בסמוך למה לי למימר דסברי רבנן קניעות דמנא לאו כלום היא ויש לומר דעד כאן לא מחייבי רבנן בקומץ אלא משום דחשיב להתפגל על מנת להקטיר כזית מקומלה בחון הלכך חשיבא נמי הקטרה לחייב אכזית ממנו בחון ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח אע״ג דלא שייך בהם פיגול כיון דמנחה ניתנו ומלינו במנחה דכזית נמי חשיבא הקטרה שם מנחה אחד הוא אבל קטרת לא אשכחן דחשיב הקטרה בכזית דלא שייך ביה פיגול ועוד דהא מ״ר יוסי ט) דאין פיגול אלא בדבר שהוא על מזבח החיצון הלכך הא דממחייבי רבנן בקטרת בכזית על כרחין משום דמלא חפניו לאו דוקא וקניעות מנא לאו כלום היא: דקבעינהו במנא. למאי ט) דאמיקנא (למאי) דקבעינהו במנא הוי לבונה דמתניתין שיעור שלם ופטור בחון לרבי אליעזר הואיל וקבעינהו במנא:

וכזית א) אחלב זורק את הדם חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו זורק את הדם ב) ובעולה חצי זית בשר וחצי זית חלב זורק את הדם מפני שכולה כליל ומנחה אפילו כולה קיימת לא יזרוק מנחה מאי עבידתה אמר רב פפא מנחת נסכים הבאה עם הזבח: **מתני׳** ג) הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהקריב ד) מאחת מהן כזית בחוץ חייב ר״א פוטר עד שיקריב את כולן ה) וכולן שהקריב ו) בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב ז) וכולן שחסרו כל שהו והקריבו בחוץ פטור (ח) המקריב קדשים ואימורים ט) בחוץ חייב: **גמ׳** ת״ר י) המקטיר כזית יא) בחוץ חייב יב) חצי פרס בפנים פטור קס״ד מאי פטור פטור זר אמאי יג) הקטרה היא א״ר זירא אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מאי פטור פטור ציבור א״ר זירא אי קשיא לי הא קשיא לי הא דאמר רב עלה בהא אפילו ר׳ אליעזר יד) מודה דהא טו) ר׳ אליעזר לאו הקטרה היא קאמר אמר רבה בהקטרה דהיכל דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דפנים דמר סבר טז) מלא חפניו דוקא ומ״ם מלא חפניו לאו דוקא א״ל אביי והא כי קא כתיבא יז) חוקה בהקטרה דפנים הוא דכתיב אלא אמר אביי בהקטרה יח) בפנים יט) כ״ע לא פליגי כי פליגי כ) בהקטרה דחוץ מ״ם ילפינן פנים מחוץ ומ״ם לא ילפינן אמר רבא השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן פנים מחוץ מיבעי מה היא דתניא כא) יכול המעלה פחות מכזית קומץ ופחות מכזית אימורין והמנסך כב) פחות משלשת לוגין יין [פחות] א״ל מג׳ לוגין מים יהא חייב תלמוד לומר כג) לעשות כד) על השלם חייב ואינו חייב על החסר והא פחות משלשת לוגין דאית בהו כמה זיתים ולא ילפי רבנן חוץ מחוץ אלא אמר רבא כגון דקבעינהו שני חצאי פרס כה) פחות מכשיעור הכשר מצותה נקט: **קס״ד מאי פטור פטור זר.** דאי לאו מזרות קאמר מאי פטור שייך למימר בפנים ואמאי פטור הא הקטרה היא דהא אי תנא דקמתיב כו) עלה בחוץ: **מאי פטור פטור ציבור.** דילמא ידי מוכתן דכזית הויא הקטרה: **כהא אפילו רבי אליעזר מודה.** ותע״ג דפליג במתני׳ אבחון מודה הוא דאי תנא דהאי סיפא דפטור ציבור וקשיא לי עלה אמאי מודה והא רבי אליעזר לאו הקטרה היא קאמר מדפטר עלה בחוץ: **אמר רבה בהקטרה דהיכל.** שבכל יום שלא נאמר בו שיעור ואמאי פרס שיעור דרבנן הוא מודה רבי אליעזר דבכזית הויא הקטרה לחייב עליה בחוץ ולהוציא ליבור ידי מוכתן בפנים ומתני׳ (א) כולה רישא וסיפא דברי הכל היא והקטרה דהיכל מיירי: **כי פליגי.** במתני׳ בהקטרה דיום הכפורים דלפני ולפנים שנאמר בה שיעור (ויקרא טז): **מלא חפניו דוקא.** ובנתא אחת הילכך בחון נמי לא מיתייב אלא אשלימה: **והא כי כתיבא חוקה בפנים כתיבא.** דכתיב (שם) והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר וגו׳ דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה וחוקה עיכובא הוא: ה״ג **אלא אמר אביי בהקטרה דפנים דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דחוץ.** אבל נמי כדבה מתרץ לה דברייתא דמודה בה רבי אליעזר בהקטרה דהיכל ומתניתין בהקטרה דפנים ומיהו לא בטעמא דרבה דאמר לרבנן מלא חפניו לאו דוקא דכולי עלמא מלא חפניו דוקא ובפנים דכ״ע לא פליגי דשלימה בעינן כי פליגי כגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפינת פנים בחוץ מר סבר ילפינן פנים מחוץ ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל מה הקטרה בב) בחוץ כזית אף הקטרה של פנים חייבין עליה בבמה בכזית ואע״ג דבדוכתה לא הויא הקטרה הואיל ובהיכל הויא הקטרה: **ור׳ אליעזר סבר לא ילפינן פנים מחוץ.** הקטרה דהיכל הוא דמיחייב עלה בחוץ בכזית דהא בדוכתה בהי מתיבא אבל הקטרת פנים לא מיחייב עלה בחוץ בכזית הואיל ובדוכתה לאו הקטרה היא: **השתא חוץ מחוץ.** כגון ניסוך היין שהוא על המזבח החיצון לא ילפי רבנן מהקטר מלבים שהוא על המזבח החיצון לחייב על פחות משלשה לוגין בחוץ אע״פ שיש שם כמה זיתים וגבי כל הקטרות של מזבח החיצון הקטרה היא הואיל וגבי ניסוך שיעורא אחרינא הוא לא מיחייב עליה אלא בכשיעור: **פנים מחוץ.** לחייב על קטרת שלפני ולפנים בבמה בחוץ ילפינן מהקטרה דהיכל: **פחות מכזית קומץ.** על כרחך רבנן היא דאי רבי אליעזר אפילו אכזית לא מיחייב דהא אמר עד שיקריב את כולן: **אלא אמר רבא כגון דקבעינהו במנא.** לעולם מתניתין ובברייתא בהקטרה דהיכל הויא בדוכתה בכזית ומשום הכי קתני לה בברייתא מיחייב ור׳ אליעזר מודה בה בדבר ופלוגתא דמתניתין כגון דקבעיה בה (דכולה) שני חצאי פרס במנא וקסבר

הגהות הב״ח

(ט) במשנה כאיזו פטור המעלה קדשים:

שינויי נוסחאות

א) ל״ל אי כזית אבל כזית ברש״י: ב) בכזית גרס שהקטיר. ועי׳ דקדק לות מ׳: ג) שהקריבן שם. יקן לתלן והקריבן מהרי״ל: ד) נקלת מ״ר ואמרתיהן. וכ״ה בגרס״י: ה) בזית קבורת בחוץ ר״ל ושם ובכ״ל בשאר בתרגיל: ו) אמאי הא הקטרה שם. וכמ״ל הא אמרת הקטרה: ז) בכ״מ מנים אלעזר בכל הקונית ובכרש״י. וכ״ה בגמ׳ בכ״מ וק׳ ובמשנה בכ״ל ובכ״ה בכרש״ר ריש בכל הקונית. אך בכ״מ וק׳ בתמנה ובגמ׳ ר׳ אליעזר וכ״ה בכרש״ר מ״ר בכל הקונית. ועי׳ רש״ם. אלפס איתן. הגי׳ בכל נחמיה. הגר״א כתלן נדף קן ע״ש. ובקנים לות ת. ובלה בס״ג לקמן קי ב לות ת: ח) ל״ל והא ר״ש: ט) בן ל״ל דפנים שם ובגרס בחוץ: י) ל״ל כי פליגי בקטרת דלבני דפנים וקא מקרבי לה בהיכל מ״ם ל״ל: יא) ל״ל כי פליגי בהקטרה דהיכל: יב) ומלו המהרי״ם גרס הכא״ל ולכן פסק בכלי עבודת יה״ר פ״ה הל״ו הקטיר וכו׳ כזית בהיכל חייב מיתה. ועי׳ מ״ג סוד״ה גמרא פ״ה וקרי״ל בתי״ה וכ״ה תמ. וכ״ש כפי הגר״ר לא לאפוקי מגר״ מ. לפנינו ע״פ כה״ר, וכן היגה בשמה״ר וכ״ש: יא) ל״ל יהא ובכרש״ר: יב) לענשות אותו על השלם הוא חייב ל״ל ישמעאל: יג) תיבות שני חצאי פרס ליתא בכתה״ר ש״מ. וכן ליתא בכרש״ר ובגזוס: יד) והקטיר את החלב. חלב אע״פ כו׳ בתה״ר ובגזוס: טו) כאן שייך דיה לתן שזרק שנסוף עמי׳ הקודם ע״ש. ולתה״ר מה״ר מנחה מאי כו׳ ל״ל ע״ש: טז) בין ל״ל וכל ובכ״ל: יז) ל״ל דתנן ובכ״ל יח) בכתה״ר ידיו ופרי״ר דלה׳ יהודה בשירה כו׳ ולה׳ שמעון בשני. ולפנינו ע״פ בה״ר: יט) ל״ל מתקבל ובגזוס: כ) בן ל״ל קטרייב ב ש בתה״ר: כא) ס״ה וכרייתא עליון: כב) מה קטרת של היכל חייבין עליו בבמה כו׳ אף קטרת של ל״ל בתה״ר ובגזוס. וכבר ליתא תיבת בבמה כאן ולכאן כאמרן ולכאן נדרים מנים מזון. וכן מתקן נכ״ם. וכבר״ם גם לפנינו הגיסה חפינת מנים בזית בבמה בחוץ: כג) דהויא הקטרה בדוכתה בבזית ובש״ר קתני בברייתא בתה״ר ובגזוס: כד) בכתה״ר ידיו דקבעיה לבולה חצי פרס. כנ״ם הגיה ל״ל דקבעיה לבולה פרס. וכן הגיה ל״ק. ולתה לעיל לות יב: כה) דהא דקתני בבי׳ לענין אכילה קאמר ואימא כו׳ ל״ל ע״ש ובגזוס:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com